



**EUROPESE UNIE**

**HET EUROPEES PARLEMENT**

**DE RAAD**

**Brussel, 7 april 2017  
(OR. en)**

**2016/0185 (COD)**

**PE-CONS 7/17**

**TELECOM 34  
COMPET 85  
MI 112  
CONSOM 39  
CODEC 191**

**WETGEVINGSBESLUITEN EN ANDERE INSTRUMENTEN**

Betreft: VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD tot  
wijziging van Verordening (EU) nr. 531/2012 wat betreft de voorschriften  
voor wholesaleroamingmarkten

**VERORDENING (EU) 2017/...**  
**VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD**

van ...

**tot wijziging van Verordening (EU) nr. 531/2012**  
**wat betreft de voorschriften voor wholesaleroamingmarkten**

**(Voor de EER relevante tekst)**

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 114,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité<sup>1</sup>,

Na raadpleging van het Comité van de Regio's,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure<sup>2</sup>,

---

<sup>1</sup> PB C 34 van 2.2.2017, blz. 162.

<sup>2</sup> Standpunt van het Europees Parlement van 6 april 2017 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad) en het besluit van de Raad van .....

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Bij Verordening (EU) nr. 531/2012 van het Europees Parlement en de Raad<sup>1</sup> is een gemeenschappelijke aanpak vastgesteld voor de regulering van roaming op openbare mobiele communicatienetwerken binnen de Unie.
- (2) In de door de Commissie op 6 mei 2015 goedgekeurde mededeling over de strategie voor een digitale eengemaakte markt voor Europa wordt het daarna bij Verordening (EU) 2015/2120 van het Europees Parlement en de Raad vastgestelde pakket betreffende een eengemaakte markt voor telecommunicatie<sup>2</sup> aangemerkt als eerste stap in de richting van de afschaffing van retailroamingtoeslagen, waarmee de totstandbrenging van een digitale eengemaakte markt in de Unie wordt ondersteund.
- (3) Verordening (EU) 2015/2120 voorziet in een nieuw mechanisme voor retailprijsstelling voor Uniebrede gereguleerde roamingdiensten met het oog op de afschaffing vanaf 15 juni 2017 van retailroamingtoeslagen zonder de binnenlandse en bezochte markten te verstoren.

---

<sup>1</sup> Verordening (EU) nr. 531/2012 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2012 betreffende roaming op openbare mobiele communicatienetwerken binnen de Unie (PB L 172 van 30.6.2012, blz. 10).

<sup>2</sup> Verordening (EU) 2015/2120 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2015 tot vaststelling van maatregelen betreffende het open internet en tot wijziging van Richtlijn 2002/22/EG inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische communicatienetwerken en -diensten en Verordening (EU) nr. 531/2012 betreffende roaming op openbare mobiele communicatienetwerken binnen de Unie (PB L 310 van 26.11.2015, blz. 1).

- (4) De afschaffing van retailroamingtoeslagen bij Verordening (EU) 2015/2120, ook "roaming tegen thuishetarief" (dan wel "RLAH" of "roam-like-at-home") genoemd, is noodzakelijk om een digitale eengemaakte markt in de hele Unie tot stand te brengen en de werking daarvan te bevorderen. Die verordening volstaat op zich echter niet om de correcte werking van de roamingmarkt te waarborgen. Deze verordening moet dan ook ertoe bijdragen dat de prijszettingsmodellen op de thuismarkten geen gevolgen ondervinden van de afschaffing van retailroamingtoeslagen.
- (5) De afschaffing van retailroamingtoeslagen met ingang van 15 juni 2017 hangt af van de toepasselijkheid van een door de Commissie voorgestelde wetgevingshandeling, die voorziet in passende maatregelen naar aanleiding van de evaluatie van de wholesaleroamingmarkten.
- (6) De Commissie heeft een grondige evaluatie van de wholesaleroamingmarkten uitgevoerd om te beoordelen welke maatregelen noodzakelijk zijn om mogelijk te maken dat retailroamingtoeslagen met ingang van 15 juni 2017 worden afgeschaft.

- (7) Op basis van de bevindingen van haar evaluatie heeft de Commissie op 15 juni 2016 haar verslag betreffende de evaluatie van de wholesaleroamingmarkt (“het commissieverslag”) goedgekeurd. Dit commissieverslag komt tot de bevinding dat, om te waarborgen dat retailroamingdiensten tegen binnenlandse retailprijzen kunnen worden verricht, wholesaleroaming-inputs beschikbaar moeten zijn op een niveau dat binnenlandse exploitanten toestaat roaming tegen thuishetarief te leveren. De houdbaarheid van roaming tegen thuishetarief zou aanzienlijk toenemen als de nationale wholesaleroamingmarkten volledig concurrerend zijn en de prijzen aansluiten bij de onderliggende kosten van levering voor de bezochte netwerken. Uit het commissieverslag blijkt echter dat dit niet het geval is. Verder blijkt uit het commissieverslag dat de toekomstige verplichting op retailniveau inzake roaming tegen thuishetarief op zich naar alle waarschijnlijkheid niet leidt tot goedwerkende wholesaleroamingmarkten die de levering van roaming tegen thuishetarief in de Unie met ingang van 15 juni 2017 mogelijk zouden maken.
- (8) In het bijzonder kan de huidige werking van de wholesaleroamingmarkten een negatieve invloed hebben op de concurrentie en investeringen in de binnenlandse markten van binnenlandse exploitanten als gevolg van wholesaleroamingtarieven die in vergelijking met de binnenlandse retailprijzen voor eindgebruikers buitensporig zijn. Dit geldt met name voor kleinere exploitanten, mobiele virtuele netwerkexploitanten (MVNO's) of nettozenders, waardoor roaming tegen thuishetarief structureel niet houdbaar is.
- (9) De werking van de wholesaleroamingmarkt moet zodanig zijn dat de exploitanten alle kosten van de levering van gereguleerde wholesaleroamingdiensten, met inbegrip van gezamenlijke en gemeenschappelijke kosten, kunnen dekken. Hierdoor worden prikkels om in bezochte netwerken te investeren in stand gehouden en komt het niet tot verstoring van de binnenlandse concurrentie op de bezochte markten als gevolg van reguleringsarbitrage door exploitanten die maatregelen inzake toegang tot wholesaleroaming gebruiken om de concurrentie aan te gaan op binnenlandse bezochte markten.

- (10) Gezien de geconstateerde belemmeringen moeten de huidige maatregelen die van toepassing zijn op de wholesaleroamingmarkten worden gewijzigd, zodat het niveau van wholesaleroamingtarieven de houdbare levering van roaming tegen thuishetarief in de Unie mogelijk maakt.
- (11) Om efficiëntere, meer geïntegreerde en meer concurrerende markten voor roamingdiensten mogelijk te maken, moeten exploitanten, wanneer zij onderhandelen over toegang tot wholesaleroaming met als doel de levering van retailroamingdiensten, over het alternatief beschikken om overeenstemming te bereiken over innovatieve regelingen inzake wholesaleprijsstelling die niet rechtstreeks verband houden met daadwerkelijk gebruikte volumes, zoals vaste bedragen, voorafgaande verplichtingen of capaciteitsgebaseerde overeenkomsten, of prijsstellingsregelingen waarbij rekening wordt gehouden met de variatie van de vraag gedurende het jaar. De onderhandelende partijen moeten daarom kunnen afspreken dat zij gedurende de looptijd van de wholesaleroamingovereenkomsten geen maximale gereguleerde wholesaleroamingtarieven toepassen. In dat geval zou geen van de partijen naderhand mogen verzoeken om toepassing van de in Verordening (EU) nr. 531/2012 vastgestelde volumegebaseerde maximale wholesaletarieven naargelang het daadwerkelijke gebruik. Dit alternatief mag geen afbreuk doen aan de verplichtingen betreffende de levering van gereguleerde retailroamingdiensten overeenkomstig die Verordening.

- (12) De voorwaarden die kunnen worden opgenomen in de referentieoffertes om ervoor te zorgen dat exploitanten van mobiele netwerken permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming kunnen voorkomen, moeten worden verduidelijkt. Met name wanneer de exploitant van het bezochte netwerk gegronde redenen heeft om te oordelen dat er sprake is van permanente roaming door een aanzienlijk percentage klanten van de roamingaanbieder of dat er sprake is van afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming, moet van de roamingaanbieder – op geaggregeerde wijze en in volledige overeenstemming met de uniale en nationale voorschriften inzake gegevensbescherming – informatie kunnen worden verlangd waaruit blijkt of een aanzienlijk percentage klanten van de roamingaanbieder zich in een toestand van permanente roaming bevindt dan wel of er sprake is van afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming, zoals informatie over het percentage klanten met een gering binnenlands verbruik ten opzichte van het roamingverbruik. Bovendien mogen wholesaleroamingovereenkomsten alleen ter voorkoming van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming worden beëindigd indien minder strenge maatregelen niet volstonden om deze situatie aan te pakken. Voor die beëindiging moet de voorafgaande toestemming zijn verkregen van de nationale regelgevende instantie van de exploitant van het bezochte netwerk, waarbij zoveel mogelijk rekening wordt gehouden met de opinie van het Orgaan van Europese regelgevende instanties voor elektronische communicatie (Berec) indien het is geraadpleegd. Minder strenge maatregelen zouden kunnen bestaan uit het vaststellen van hogere wholesaletarieven, die de maximale, in deze verordening vastgelegde wholesaletarieven niet overschrijden, voor hoeveelheden die groter zijn dan een in de overeenkomst nader bepaalde hoeveelheid.

Dergelijke hogere wholesaletarieven moeten vooraf worden vastgesteld, of vanaf het ogenblik waarop de exploitant van het bezochte netwerk heeft vastgesteld en aan de exploitant van het thuisnetwerk heeft meegedeeld dat, op grond van objectieve criteria, er sprake is van permanente roaming door een aanzienlijk percentage klanten van de roamingaanbieder of van afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming. Minder strenge maatregelen kunnen ook bestaan uit de toezegging door de exploitant van het thuisnetwerk om zijn beleid inzake redelijk gebruik dat geldt voor zijn klanten aan te passen of te herzien overeenkomstig de gedetailleerde voorschriften die zijn vastgesteld krachtens artikel 6 quinquies van Verordening (EU) nr. 531/2012, of uit de mogelijkheid voor de exploitant van het bezochte netwerk om te verzoeken om herziening van de wholesaleroamingovereenkomst. Met het oog op transparantie moet de nationale regelgevende instantie informatie betreffende verzoeken om toestemmingen om wholesaleroamingovereenkomst te beëindigen openbaar maken, met inachtneming van de vertrouwelijkheidsvereisten inzake bedrijfsgegevens.

- (13) Wat de voorschriften inzake wholesaletarieven betreft, moeten regelgevende verplichtingen op Unieniveau worden gehandhaafd, aangezien eender welke maatregel die roaming tegen thuishetarief in de hele Unie mogelijk maakt zonder rekening te houden met het niveau van de wholesalekosten in verband met de levering van wholesaleroamingdiensten, tot verstoring op de interne markt voor roamingdiensten kan leiden en de concurrentie hierdoor niet wordt aangemoedigd. Passende wholesaletarieven moeten duurzame concurrentie bevorderen, onder meer voor nieuwe spelers op de markt, kleine en middelgrote ondernemingen en startende ondernemingen.
- (14) De maximale wholesaletarieven moeten als preventief niveau dienen en moeten ervoor zorgen dat de exploitanten hun kosten, met inbegrip van gezamenlijke en gemeenschappelijke kosten, kunnen dekken. Bovendien moet hierdoor de wijdverbreide, houdbare levering van roaming tegen thuishetarief mogelijk worden gemaakt, waarbij de exploitanten over een marge moeten beschikken om commerciële onderhandelingen te voeren.



- (15) Bij de beoordeling van de kostenramingen voor de levering van wholesaleroamingdiensten, met inbegrip van gezamenlijke en gemeenschappelijke kosten, is gebruikgemaakt van verschillende bronnen. Een van die bronnen was een algemeen kostenmodel voor wholesaleroamingdiensten dat nationale gegevens omvat en is gebaseerd op de methode die de nationale reguleringsinstanties gebruiken om overeenkomstig de Uniewetgeving maximale mobiele afgiftetarieven te bepalen. Een tweede bron bestond uit alternatieve kostenramingen op basis van samenhangende benaderingen in de hele Unie betreffende de regulering van nationale mobiele afgiftetarieven. Verder is bij de beoordeling gebruikgemaakt van de huidige wholesaleroamingtarieven voor ongelijk verkeer in de Unie en van gegevens betreffende de huidige wholesaletoeegangstarieven op binnenlandse markten.
- (16) Voor de kostenramingen is rekening gehouden met de potentiële impact van het seizoensgebonden karakter van roamingverkeer op de totale kosten van de levering van wholesaleroamingdiensten op nationaal niveau. In dergelijke ramingen zijn de compenserende effecten opgenomen waardoor elke potentiële stijging van de kosten door de seizoensgebondenheid van roamingverkeer wordt beperkt. Een toename van de binnenlandse vraag houdt met name voor gegevensdiensten in dat elke seizoensgebonden piek in een bepaald jaar naar verwachting in het volgende jaar of de volgende jaren wordt overtroffen door de totale binnenlandse vraag. Aangezien bij de dimensionering van terrestrische openbare mobiele communicatienetwerken rekening is gehouden met die algemene opwaartse trend als gevolg van de binnenlandse vraag, is het onwaarschijnlijk dat een piek in de totale netwerkvrage door seizoensgebonden roamingstromen hogere dimensioneringskosten voor mobiele netwerken tot gevolg heeft. Voor gesprekken is de vraag stabiel, waardoor seizoensgebonden roamingpieken in sommige lidstaten een impact op de totale dimensioneringskosten voor netwerken kunnen hebben. Dergelijke lokale seizoensgebonden pieken in het verkeer worden evenwel waarschijnlijk ook veroorzaakt door de verplaatsing van binnenlandse gebruikers naar toeristische gebieden, en worden enigszins beperkt door het compenserende effect van gebruikers van roamingdiensten op het capaciteitsgebruik in stedelijke gebieden tijdens de zomervakantie.

- (17) Het gebruik van datadiensten neemt snel toe in de Unie en wereldwijd. De invoering van roaming tegen thuishetarief vanaf 15 juni 2017 moet ertoe bijdragen dat dit gebruik toeneemt in de roamingcontext, met als gevolg een aanzienlijke verlaging van de prijs per verzonden en ontvangen data. Om rekening te houden met het toenemende gebruik van datadiensten en de verlaging van de prijs per verzonden en ontvangen data, moet het maximale wholesaletarief voor gereguleerde dataroamingdiensten jaarlijks dalen en worden vastgesteld in euro per gigabyte, waarbij een gigabyte gelijk is aan 1000 megabyte. Bij de vaststelling van het maximale wholesaletarief voor gereguleerde dataroamingdiensten is rekening gehouden met alle toegangsonderdelen die noodzakelijk zijn om de levering van roamingdiensten mogelijk te maken, met inbegrip van de doorgiftekosten voor het leveren van gegevensverkeer naar een knooppunt dat door de exploitant van het thuisnetwerk wordt bepaald.
- (18) Er moet rekening worden gehouden met het dienstenpakket dat elke aanbieder van wholesaleroamingdiensten levert en met hun verwachte verkeersvolumes wat betreft de preventieve rol die wholesaleroamingtarieven spelen bij het verwezenlijken van de tweeledige doelstelling met betrekking tot het waarborgen dat de aanbieders van wholesaleroamingdiensten alle relevante kosten kunnen dekken en dat niet-houdbaarheid van roaming tegen thuishetarief een uitzondering blijft.
- (19) De bestaande maximale wholesaletarieven voor gesprekken, sms'en en dataroamingdiensten moeten daarom aanzienlijk worden verlaagd.

- (20) De nationale reguleringsinstanties moeten bij de controle van en het toezicht op de toepassing van Verordening (EU) nr. 531/2012 de vertrouwelijkheid van bedrijfsgegevens waarborgen en de ontwikkelingen op de wholesaleroamingmarkten volgen. In dat verband moeten de reguleringsinstanties ook bevoegd zijn om informatie op te vragen betreffende wholesaleroamingovereenkomsten op basis waarvan de maximale wholesaleroamingtarieven niet worden toegepast. Tevens moeten die instanties bevoegd zijn informatie op te vragen over de vaststelling en toepassing van voorwaarden in wholesaleroamingovereenkomsten die zijn gericht op het voorkomen van permanente roaming en afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming voor andere doeleinden dan de levering van gereguleerde roamingdiensten aan de klanten van roamingaanbieders tijdens reizen binnen de Unie.

- (21) De specifieke prijsregulering die van toepassing is op wholesaleroamingdiensten houdt in dat in de Unie een algeheel plafond voor een samengesteld product geldt, waartoe ook andere toegang tot wholesaleroaming- en interconnectie-inputs kunnen behoren, waaronder met name inputs die aan nationale of eventueel grensoverschrijdende regulering zijn onderworpen. De verschillen in de Unie wat betreft de regulering van die inputs zullen naar verwachting afnemen, met name door mogelijke aanvullende maatregelen die overeenkomstig Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad (Kaderrichtlijn)<sup>1</sup> kunnen worden genomen en die zijn gericht op het waarborgen van meer samenhang ten aanzien van reguleringsbenaderingen. Bij de behandeling van geschillen tussen exploitanten van bezochte netwerken en andere exploitanten over de tarieven van deze gereguleerde inputs die noodzakelijk zijn voor de levering van wholesaleroamingdiensten, moet rekening worden gehouden met de opinie van Berec, wanneer het is geraadpleegd, in overeenstemming met de specifieke, op roaming toepasselijke regelgevende verplichtingen, met de Kaderrichtlijn en met de Richtlijnen 2002/20/EG<sup>2</sup>, 2002/19/EG<sup>3</sup> en 2002/22/EG<sup>4</sup> van het Europees Parlement en de Raad.

---

<sup>1</sup> Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Kaderrichtlijn) (PB L 108 van 24.4.2002, blz. 33).

<sup>2</sup> Richtlijn 2002/20/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 betreffende de machtiging voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Machtigingsrichtlijn) (PB L 108 van 24.4.2002, blz. 21).

<sup>3</sup> Richtlijn 2002/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de toegang tot en interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten (Toegangsrichtlijn) (PB L 108 van 24.4.2002, blz. 7).

<sup>4</sup> Richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Universeledienstrichtlijn) (PB L 108 van 24.4.2002, blz. 51).

- (22) De werking van de wholesaleroamingmarkten en hun wisselwerking met de retailroamingmarkten moet gecontroleerd en regelmatig geëvalueerd worden, waarbij rekening moet worden gehouden met de ontwikkelingen op het vlak van de concurrentie en de technologie alsmede met verkeersstromen. Hiertoe moet de Commissie uiterlijk op 15 december 2018 bij het Europees Parlement en de Raad een tussentijds verslag indienen met een overzicht van de effecten van de afschaffing van retailroamingtoeslagen, waarbij rekening wordt gehouden met relevante Berec-rapporten. Vervolgens moet de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad tweejaarlijkse verslagen indienen. Het eerste dergelijke verslag moet uiterlijk 15 december 2019 worden ingediend. In haar tweejaarlijkse verslagen moet de Commissie met name nagaan of roaming tegen thuistarief een impact heeft op de evolutie van de tariefregelingen die op de retailmarkten beschikbaar zijn. Hiervoor moet enerzijds worden nagegaan of tariefregelingen worden aangeboden met uitsluitend binnenlandse diensten, zonder retailroamingdiensten, wat de doelstelling zelf van roaming tegen thuistarief ondermijnt, en anderzijds of er sprake is van een mindere beschikbaarheid van regelingen met een vast tarief, wat ook een verlies kan opleveren voor de consumenten en de doelstellingen van de digitale interne markt kan ondermijnen. In haar tweejaarlijkse verslagen moet de Commissie in het bijzonder nagaan in welke mate uitzonderlijke retailroamingtoeslagen zijn toegestaan door de nationale regelgevende instanties, of exploitanten van het thuisnetwerk hun binnenlandse tariefmodel kunnen behouden en of exploitanten van bezochte netwerken de effectief gemaakte kosten van de levering van gereguleerde wholesaleroamingdiensten kunnen dekken. Om dergelijke verslaglegging mogelijk te maken en vervolgens te kunnen beoordelen hoe de roamingmarkten zich aanpassen aan voorschriften betreffende roaming tegen thuistarief, moeten voldoende gegevens worden verzameld over de werking van die markten nadat die voorschriften ten uitvoer zijn gelegd.

- (23) Om de ontwikkelingen op het gebied van de concurrentie op Uniebrede roamingmarkten te beoordelen en om regelmatig verslag uit te brengen over wijzigingen van daadwerkelijke wholesaleroamingtarieven voor ongelijk verkeer tussen aanbieders van roamingdiensten, moet Berec gegevens verzamelen over de daadwerkelijke tarieven die respectievelijk voor gelijk en ongelijk verkeer worden toegepast. Verder moet Berec gegevens verzamelen over gevallen waarin partijen bij een wholesaleroamingovereenkomst hebben afgezien van de toepassing van maximale wholesaleroamingtarieven of waarin zij maatregelen op wholesaleniveau hebben getroffen die zijn gericht op het voorkomen van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming voor andere doeleinden dan de levering van gereguleerde roamingdiensten aan de klanten van roamingaanbieders tijdens hun periodieke reizen binnen de Unie. Op basis van de verzamelde gegevens brengt Berec regelmatig verslag uit over de verhouding tussen retailprijzen, wholesaletarieven en wholesalekosten voor roamingdiensten.
- (24) De Commissie, Berec en de nationale regelgevende instanties moeten de vertrouwelijkheid van bedrijfsgegevens volledig waarborgen bij de uitwisseling van informatie met het oog op de beoordeling en bewaking van en het toezicht op de toepassing van Verordening (EU) nr. 531/2012. Naleving van de vertrouwelijkheidsvereisten van bedrijfsgegevens mag de nationale regelgevende instanties bijgevolg niet verhinderen tijdig vertrouwelijke informatie voor dergelijke doeleinden te kunnen uitwisselen.
- (25) Verordening (EU) nr. 531/2012 moet daarom dienovereenkomstig worden gewijzigd.

- (26) Aangezien de doelstellingen van deze verordening niet voldoende door de lidstaten afzonderlijk kunnen worden verwezenlijkt, met name omdat nationale maatregelen niet kunnen waarborgen dat de voorschriften betreffende wholesaleroamingmarkten in overeenstemming zijn met de Unievoorschriften inzake retailroamingdiensten, maar gezien de grensoverschrijdende effecten van nationale wholesaleroamingmarkten op de levering van retailroamingdiensten binnen de Unie beter op Unieniveau kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om deze doelstellingen te verwezenlijken.
- (27) Deze verordening eerbiedigt de grondrechten en neemt de beginselen in acht die met name in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie zijn erkend,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

## *Artikel 1*

Verordening (EU) nr. 531/2012 wordt als volgt gewijzigd:

(1) Artikel 3 wordt als volgt gewijzigd:

a) in lid 4 wordt de eerste alinea vervangen door:

"4. De regels betreffende de tarieven voor gereguleerde wholesaleroaming, zoals neergelegd in de artikelen 7, 9 en 12, zijn van toepassing op de verlening van toegang op alle netwerkkonderdelen van wholesaleroaming als bedoeld in lid 3, tenzij beide partijen bij de overeenkomst betreffende wholesaleroaming uitdrukkelijk overeenkomen dat elk gemiddeld wholesaleroamingtarief dat voortvloeit uit de toepassing van de overeenkomst tijdens de looptijd van de overeenkomst niet wordt onderworpen aan het maximale tarief voor gereguleerde wholesaleroaming.";

b) lid 6 wordt vervangen door:

"6. De referentieofferte als bedoeld in lid 5 moet voldoende zijn gespecificeerd en moet alle componenten omvatten die nodig zijn voor de in lid 3 bedoelde toegang tot wholesaleroaming, waarbij een beschrijving wordt gegeven van het aanbod betreffende rechtstreekse toegang tot wholesaleroaming en toegang via doorverkoop tot wholesaleroaming, en ook de bijbehorende bepalingen en voorwaarden.



Die referentieofferte kan voorwaarden omvatten ter voorkoming van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming voor andere doeleinden dan de levering van gereguleerde roamingdiensten aan klanten van roamingaanbieders tijdens hun periodieke reizen binnen de Unie. Indien dit zo bepaald is in een referentieofferte, kunnen die voorwaarden de specifieke maatregelen omvatten die de exploitant van een bezocht netwerk kan nemen ter voorkoming van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming, alsook de objectieve criteria op grond waarvan dergelijke maatregelen kunnen worden genomen. Dergelijke criteria kunnen betrekking hebben op geaggregeerde informatie over roamingverkeer. Zij mogen geen betrekking hebben op specifieke informatie over het individuele verkeer van klanten van de roamingaanbieder.

In de referentieofferte kan onder meer worden bepaald dat, wanneer de exploitant van het bezochte netwerk gegronde redenen heeft om aan te nemen dat er sprake is van permanente roaming door een aanzienlijk percentage klanten van de roamingaanbieder of van afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming, de exploitant van het bezochte netwerk mag verlangen dat de roamingaanbieder, onverminderd de uniale en nationale voorschriften inzake gegevensbescherming, informatie verstrekt op basis waarvan kan worden vastgesteld of een aanzienlijk percentage van de klanten van de roamingaanbieder zich in een toestand van permanente roaming bevindt dan wel of er sprake is van afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming op het netwerk van de exploitant van het bezochte netwerk, zoals informatie over het percentage klanten waarvoor een risico op afwijkend gebruik of misbruik van gereguleerde retailroamingdiensten tegen de geldende binnenlandse retailprijs is vastgesteld op basis van objectieve indicatoren overeenkomstig de gedetailleerde voorschriften betreffende de toepassing van het beleid inzake redelijk gebruik dat is vastgesteld overeenkomstig artikel 6 quinquies.

De referentieofferte kan, in laatste instantie en wanneer minder strenge maatregelen niet volstonden om die toestand aan te pakken, voorzien in de mogelijkheid om een wholesaleroamingovereenkomsten te beëindigen indien de exploitant van het bezochte netwerk op basis van objectieve criteria heeft vastgesteld dat er sprake is van permanente roaming door een aanzienlijk percentage klanten van de roamingaanbieder of van afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming, en de exploitant van het thuisnetwerk hiervan in kennis heeft gesteld.

De exploitant van het bezochte netwerk kan de wholesaleroamingovereenkomst enkel eenzijdig beëindigen op grond van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming na voorafgaande goedkeuring door de nationale regelgevende instantie van de exploitant van het bezochte netwerk.

Binnen drie maanden na ontvangst van een verzoek door de exploitant van het bezochte netwerk om toestemming voor de beëindiging van een wholesaleroamingovereenkomst beslist de nationale regelgevende instantie van het bezochte netwerk, na raadpleging van de nationale regelgevende instantie van de exploitant van het thuisnetwerk, om dat verzoek in te willigen dan wel af te wijzen, en stelt zij de Commissie daarvan in kennis.

De nationale regelgevende instanties van de exploitant van het bezochte netwerk en van de exploitant van het thuisnetwerk kunnen Berec verzoeken een opinie te geven over de overeenkomstig deze verordening te nemen maatregelen. Berec stelt zijn opinie vast binnen een maand na ontvangst van een dergelijk verzoek.

Wanneer Berec werd geraadpleegd, moet de nationale regelgevende instantie van de exploitant van het bezochte netwerk afwachten en zoveel mogelijk rekening houden met de door Berec gegeven opinie alvorens binnen de in de zesde alinea bedoelde termijn van drie maanden te beslissen om de beëindiging van de wholesaleroamingovereenkomst krachtens de zesde alinea in te willigen dan wel af te wijzen.

De nationale regelgevende instantie van de exploitant van het bezochte netwerk maakt informatie betreffende toestemmingen om wholesaleroamingovereenkomst te beëindigen openbaar, met inachtneming van de vertrouwelijkheidsvereisten inzake bedrijfsgegevens.

De vijfde tot de negende alinea doen geen afbreuk aan de krachtens artikel 16, lid 6 aan de nationale regelgevende instantie verleende bevoegdheid om onmiddellijke beëindiging te eisen van een inbreuk op de in deze verordening uiteengezette verplichtingen uit hoofde van artikel 16, lid 6, van die verordening en evenmin aan het recht van de exploitant van het bezochte netwerk om passende maatregelen te nemen om fraude te bestrijden.

Indien nodig, leggen nationale regelgevende instanties wijzigingen op met betrekking tot referentieoffertes, onder meer inzake de specifieke maatregelen die de exploitant van het bezochte netwerk kan nemen ter voorkoming van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming, alsook inzake de objectieve criteria op grond waarvan de exploitant van het bezochte netwerk dergelijke maatregelen kan nemen, om gevolg te geven aan de in dit artikel neergelegde verplichtingen."

(2) In artikel 7 worden de leden 1 en 2 vervangen door:

- "1. Met ingang van 15 juni 2017 mag het gemiddelde wholesaletarief dat de exploitant van het bezochte netwerk in rekening mag brengen aan de roamingaanbieder voor de levering van een gereguleerd roaminggesprek dat op dat bezochte netwerk is opgebouwd, inclusief onder meer de kosten voor opbouw, doorgifte en afgifte, niet meer bedragen dan een preventief plafond van 0,032 EUR per minuut. Dat maximale wholesaletarief blijft, onverminderd artikel 19, tot en met 30 juni 2022 gehandhaafd op 0,032 EUR.
2. Het in lid 1 bedoelde gemiddelde wholesaletarief wordt tussen elke twee willekeurige exploitanten toegepast, en wordt berekend over een tijdvak van twaalf maanden of over elk korter resterend tijdvak tot het eind van de periode waarin het in lid 1 bedoelde maximale gemiddelde wholesaletarief wordt toegepast, of voor 30 juni 2022."

(3) Artikel 9, lid 1, wordt vervangen door:

- "1. Met ingang van 15 juni 2017 mag het gemiddelde wholesaletarief dat de exploitant van het bezochte netwerk aan de roamingaanbieder mag berekenen voor de levering van een gereguleerd roaming-sms-bericht dat geïnitieerd wordt op dat bezochte netwerk, niet meer bedragen dan een preventief plafond van 0,01 EUR per sms-bericht en wordt, onverminderd artikel 19, tot en met 30 juni 2022 gehandhaafd op 0,01 EUR."

(4) Artikel 12, lid 1, wordt vervangen door:

"1. Met ingang van 15 juni 2017 mag het gemiddelde wholesaletarief dat de exploitant van het bezochte netwerk aan de roamingaanbieder mag berekenen voor de levering van gereguleerde dataroamingdiensten door middel van dat bezochte netwerk, niet meer bedragen dan een preventief plafond van 7,70 EUR per gigabyte verzonden en ontvangen data. Dat maximale wholesaletarief daalt tot 6,00 EUR per gigabyte op 1 januari 2018, tot 4,50 EUR per gigabyte op 1 januari 2019, tot 3,50 EUR per gigabyte op 1 januari 2020, tot 3,00 EUR per gigabyte op 1 januari 2021 en tot 2,50 EUR per gigabyte op 1 januari 2022. Het wordt, onverminderd artikel 19, tot en met 30 juni 2022 gehandhaafd op 2,50 EUR per gigabyte verzonden en ontvangen data."

(5) Artikel 16 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 2 wordt vervangen door:

"2. De nationale regelgevende instanties en, indien toepasselijk, Berec stellen actuele informatie over de toepassing van deze verordening, met name de artikelen 6 bis, 6 ter, 6 quater, 6 sexies, 7, 9 en 12, algemeen beschikbaar op een wijze die belangstellenden gemakkelijk toegang tot die informatie biedt.";

b) het volgende lid wordt ingevoegd:

"4 bis. Wanneer een nationale regelgevende instantie informatie overeenkomstig de uniale en nationale voorschriften betreffende vertrouwelijke bedrijfsgegevens als vertrouwelijk beschouwt, garanderen de Commissie, Berec en de andere betrokken nationale regelgevende instanties het vertrouwelijke karakter van de verstrekte informatie. De vertrouwelijkheid van bedrijfsgegevens mag geen belemmering zijn voor de onderlinge tijdelijke uitwisseling van informatie tussen de nationale regelgevende instantie, de Commissie en Berec en de andere betrokken nationale regelgevende instanties met het oog op de beoordeling en bewaking van en het toezicht op de toepassing van deze verordening."

(6) Aan artikel 17, lid 1, wordt de volgende alinea toegevoegd:

"Geschillen tussen exploitanten van bezochte netwerken en andere exploitanten over tarieven die worden toegepast op noodzakelijke inputs voor de levering van gereguleerde wholesaleroamingdiensten kunnen krachtens artikel 20 of artikel 21 van de kaderrichtlijn worden voorgelegd aan de bevoegde nationale regelgevende instantie of instanties. In een dergelijk geval kan Berec worden geraadpleegd door de bevoegde nationale regelgevende instantie of instanties met betrekking tot de overeenkomstig de kaderrichtlijn, de specifieke richtlijnen of deze verordening te ondernemen actie om het geschil te beslechten. Wanneer Berec werd geraadpleegd, wachten de nationale regelgevende instantie of instanties de opinie van Berec af voordat actie wordt ondernomen om het geschil te beslechten."

(7) Artikel 19 wordt als volgt gewijzigd:

a) lid 3 wordt vervangen door:

"3. Voorts dient de Commissie uiterlijk op 15 december 2018 bij het Europees Parlement en de Raad een tussentijds verslag in met een overzicht van de effecten van de afschaffing van retailroamingtoeslagen, waarbij rekening wordt gehouden met alle relevante Berec-verslagen. Vervolgens legt de Commissie, na raadpleging van Berec, het Europees Parlement en de Raad een tweejaarlijks verslag voor, indien nodig vergezeld van een wetgevingsvoorstel om de in deze verordening vastgestelde maximale wholesaletarieven voor gereguleerde dataroamingdiensten te wijzigen. Het eerste dergelijke verslag moet uiterlijk op 15 december 2019 worden ingediend.

Die tweejaarlijkse verslagen omvatten onder meer een beoordeling van:

- a) de beschikbaarheid en kwaliteit van diensten, met inbegrip van die welke een alternatief vormen voor gereguleerde retailgespreks-, retailsms- en retaildataroamingdiensten, met name in het licht van de technologische ontwikkelingen;
- b) de mate van concurrentie op zowel de retail- als de wholesaleroamingmarkt, met name de concurrentiepositie van kleine, onafhankelijke of sinds kort op de markt actieve exploitanten en MVNO's, met inbegrip van de gevolgen voor de concurrentie van commerciële overeenkomsten en de mate van interconnectie tussen exploitanten;

- c) de mate waarin de uitvoering van de in de artikelen 3 en 4 bedoelde structurele maatregelen, en met name, op grond van de door de nationale regelgevende instanties verstrekte informatie, van de procedure voor voorafgaande toestemming die is vastgelegd in artikel 3, lid 6, tot meer concurrentie heeft geleid op de interne markt voor gereguleerde roamingdiensten;
- d) de evolutie van de beschikbare retailtariefregelingen;
- e) de wijzigingen in de datagebruikspatronen, voor zowel binnenlandse diensten als roamingdiensten;
- f) de mogelijkheid van exploitanten van een thuisnetwerk om hun binnenlandse tariefmodel te behouden en de mate waarin toestemming is verleend voor uitzonderlijke retailroamingtoeslagen overeenkomstig artikel 6 quater;
- g) de mogelijkheid van exploitanten van bezochte netwerken om de op efficiënte wijze gemaakte kosten ten voor levering van gereguleerde wholesaleroamingdiensten te dekken;
- h) het effect van de toepassing door exploitanten van het beleid inzake redelijk gebruik overeenkomstig artikel 6 quinquies, met inbegrip van het in kaart brengen van inconsistenties in de toepassing en tenuitvoerlegging van deze beleidsmaatregelen inzake redelijk gebruik.";



b) lid 4 wordt vervangen door:

"4. Om de ontwikkeling van de concurrentie op de roamingmarkten in de gehele Unie te beoordelen, verzamelt Berec regelmatig gegevens van de nationale regelgevende instanties over de ontwikkelingen van de retail- en wholesaletarieven voor gereguleerde gespreks-, sms- en dataroamingdiensten, met inbegrip van wholesaletarieven die respectievelijk voor gelijk en ongelijk roamingverkeer worden toegepast. Verder verzamelt Berec gegevens over de wholesaleroamingovereenkomsten waarvoor de in de artikelen 7, 9 en 12 vastgestelde maximale wholesaleroamingtoeslagen niet gelden, en over de uitvoering van contractuele maatregelen op wholesaleniveau die zijn gericht op het voorkomen van permanente roaming of afwijkend gebruik of misbruik van toegang tot wholesaleroaming voor andere doeleinden dan de levering van gereguleerde roamingdiensten aan de klanten van roamingaanbieders tijdens hun periodieke reizen binnen de Unie.

Die gegevens worden minstens tweemaal per jaar meegedeeld aan de Commissie. De Commissie maakt deze gegevens bekend.

Op basis van verzamelde gegevens brengt Berec ook regelmatig verslag uit over de ontwikkeling van de prijsstellings- en gebruikspatronen in de lidstaten, zowel voor binnenlandse diensten als roamingdiensten, over de ontwikkeling van feitelijke wholesaleroamingtarieven voor ongelijk verkeer tussen aanbieders van roamingdiensten, alsook over de verhouding tussen retailprijzen, wholesaletarieven en wholesalekosten voor roamingdiensten. Berec beoordeelt hoe nauw deze elementen met elkaar zijn verbonden.

Ook verzamelt Berec jaarlijks informatie van de nationale regelgevende instanties over de transparantie en de vergelijkbaarheid van de verschillende tarieven die exploitanten hun klanten aanbieden. De Commissie maakt deze gegevens en bevindingen bekend."

## *Artikel 2*

Deze verordening treedt in werking op de derde dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

De punten 2, 3 en 4 van artikel 1 zijn van toepassing met ingang van 15 juni 2017.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te ...,

*Voor het Europees Parlement*

*De voorzitter*

*Voor de Raad*

*De voorzitter*